

MAPOVÁNÍ RIZIK KORUPCE V REGIONECH

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
OP Technická pomoc

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Projekt financovaný
z **Operačního programu**
Technická pomoc

CZ.08.1.125/0.0/0.0/16_004/0000092

ZVÝŠENÍ TRANSPARENTNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY A SNÍŽENÍ KORUPČNÍCH PŘÍLEŽITOSTÍ

CÍLOVÉ SKUPINY

Volení zástupci regionálních a místních samospráv

Členové Místních akčních skupin

Zaměstnanci krajských, městských a obecních úřadů

Veřejnost

- zaváděním **nástrojů hodnocení dopadů korupce**
- systematickým **vzděláváním**
- zaváděním **principů otevřeného vládnutí**
- posílením **komunikace s veřejností**
- podporou **občanské participace**

HLAVNÍ CÍLE

I. Identifikace a popis korupčních rizik reálného výskytu korupce na úrovni regionálních a místních samospráv, která umožní další tvorbu a aktualizaci koncepčních přístupů a materiálů (programových, vzdělávacích).

II. Posílení znalostí a dovedností zaměstnanců i volených zástupců samospráv v oblasti identifikace rizik korupce a její prevence.

III. Posílení zapojení veřejnosti do kontroly hospodárnosti a účelnosti při nakládání veřejnými prostředky včetně prostředků ESIF na regionální a místní úrovni.

METODOLOGE

Analytické výstupy mapují:

- úroveň a účinnost stávajících protikorupčních opatření na regionální úrovni

Desk research

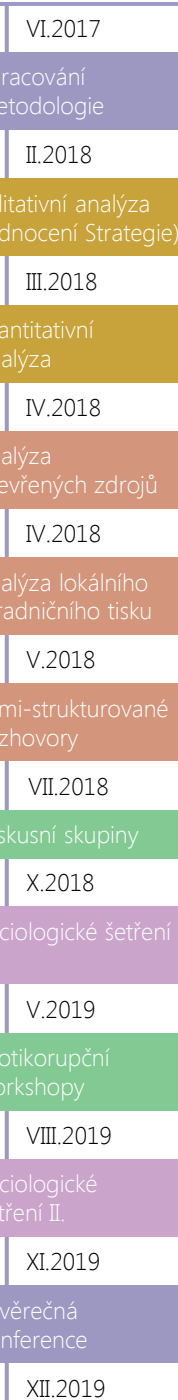
Obsahový monitoring

- vnímání a výskyt korupce v regionech

Focus groups

Cílená dotazníková šetření

- a poskytují informační bázi pro další dlouhodobé snižování korupčních rizik.

Metodologie sběru dat

Hodnocení Strategie pro boj s podvodny a korupcí v rámci čerpání fondů SSR v období 2014–2020

Obsah: Hodnocení relevantnosti Strategie z hlediska protikorupčních mechanismů, mezinárodních doporučení a národních metodik. Porovnání s riziky identifikovanými v oblasti korupce a podvodů v rámci programů a projektů spolufinancovaných EU.

Kvantitativní analýza

Obsah: Zpracovaná a analyzovaná dostupná regionální data, výzkumy a dokumenty z oblasti prevence a boje s korupcí, formulované indikátory korupce a přehled regionů a obcí z hlediska dobré praxe.

Analýza otevřených zdrojů, regionálního tisku a radničních periodik

Obsah: Hodnocení úrovně otevřenosti samospráv, příklady dobré praxe a doporučení pro naplňování standardů dobré správy. Analýza periodik vydávaných územními samosprávami z hlediska objektivity a vyváženosti informací.

Analýza korupčních rizik z pohledu občanské a odborné veřejnosti

Obsah: Závěry rozhovorů se zástupci cílové skupiny zachycující subjektivní pohled na problematiku korupce s cílem identifikovat a popsat rozdíly mezi proklamovanými a konkrétně žitými zkušenostmi; doporučení pro každý kraj.

Zpráva z jednání diskusních skupin

Obsah: Závěry z diskusních skupin se zástupci místních samospráv a příspěvkových/neziskových organizací k tématu korupčních rizik a efektivitě nakládání s veřejnými prostředky. Mapování silných a slabých stránek systému a doporučení na změnu.

Zprávy z online dotazníkových šetření

Obsah: Závěry a interpretace výsledků sociologických šetření mapujících zkušenosti a postoje zaměstnanců a volených zástupců regionálních a místních samospráv a široké veřejnosti v problematice korupčních rizik a jejich projevů (transparentnost, participace, kontrola hospodaření s veřejnými financemi, fondy EU).

Vzdělávací materiály

Obsah: Edukační materiály pro cílovou skupinu, které odráží podněty a zpětnou vazbu získanou prostřednictvím realizovaných regionálních workshopů.

Finální zpráva se závěry všech šetření

Obsah: Souhrn a hlavní závěry všech v výše uvedených dokumentů.

DOPORUČENÍ

OBLAST SNÍŽENÍ KORUPČNÍHO JEDNÁNÍ

snížování příležitostí ke korupci prostřednictvím nastavování vnitřních pravidel

- ❖ aktualizace protikorupčních strategií reagující na legislativní vývoj a změny
- ❖ pravidelné vyhodnocování plnění cílů jednotlivých strategií, sdílení výsledků s veřejností
- ❖ přidělení **agendy etiky a prevence korupce** odpovědnému zaměstnanci a členovi zastupitelstva, resp. komisi
- ❖ zavedení **mechanismů pro ohlašování korupce** (protikorupční linky) včetně systému ochrany oznamovatelů
- ❖ **etické kodexy**: odstranění nicneřkajících formulací a nejednoznačných spojení, zajištění

Pouze dva ze sedmi analyzovaných krajů aktivně pracují s protikorupční strategií, která odráží změny protikorupční legislativy (např. změna zákona o střetu zájmů). Častá je praxe nefunkčních odkazů na protikorupční linky, nelze dohledávat archivní data na el. úředních deskách. Je třeba pracovat na kultuře vzájemné komunikace mezi úředníky a zastupiteli tak, aby rizikové situace korupčních hraničních jevů v etickém kodexu byly formulovány a definovány společně.

vytížitelnosti pravidel, při změně zastupitele předkládat etický kodex k seznámení a podpisu

- ❖ ustanovení **nulové tolerance darů** v pravidlech úřadu
- ❖ pravidla pro nestrannost

veřejných činitelů podílejících se na **rozhodování o dotacích nebo veřejných zakázkách** deklarovat v interních předpisech a zveřejňovat je na webových stránkách úřadu

OBLAST DOTACÍ

efektivní přerozdělování veřejných prostředků, dodržování zásad transparentnosti

DOPORUČENÍ

Krajské grantové programy splňují základní pravidla dobré správy a transparentnosti (zveřejňování výzev, dohledatelný přehled podpořených projektů...). Dotace „na běžný provoz“ ale často míjí lokální potřeby a priority. Informace o provádění vlastních krajských interních nebo externích evaluací grantových programů hodnotících relevanci, efektivitu a dopad programů, nebyly nalezeny.

- ❖ **respektování skutečných lokálních potřeb**: snížení celkového objemu dotací a posílení rozpočtů samospráv tak, aby prostředky z dotačních titulů financovaly pouze velké investiční projekty
- ❖ **jasná a objektivní kritéria pro přidělení dotace**: umožnit příjemcům lépe strategicky plánovat a snížit administrativní zátěž spojenou s neúspěšnými projekty, přidělené dotace řádně veřejně odůvodňovat
- ❖ **dostatečnost celkově alokovaných prostředků**: eliminovat situace, kdy má většina žadatelů obdobné potřeby, ale z alokovaných prostředků lze uspokojit jen zlomek – riziko, kdy do výběru vstupují subjektivní preference a osobní vazby

DOPORUČENÍ

OBLAST ZVÝŠENÍ TRANSPARENTNOSTI

zveřejňování informací na regionální úrovni a otevřená data

- ❖ **zveřejňování výsledků hlasování** zastupitelstva včetně informace o hlasování jednotlivých krajských zastupitelů
- ❖ zavedení detailnějšího **rozkládavacího rozpočtu a transparentních účtů**
- ❖ informace o **veřejných zakázkách** (aktuálních i již realizovaných) včetně veškerých souvisejících dokumentů přehledně zveřejňovat na krajských portálech
- ❖ zpřístupnění **seznamů (spolu)vlastněných společností** na webových stránkách včetně

Uživatelská nepřívětivost zveřejňovaných informací: nefunkční odkazy, neaktualizované informace, těžko dohledatelné detaily či složité mechanismy. Z těchto jevů lze toho usuzovat na silnou rezistenci krajů vůči novým technologiím a médiím.

Kraje zveřejňují výsledky hlasování zastupitelstva či zasedání rady i s údajem, jak konkrétní krajský zastupitel hlasoval.

U mnoha krajů chybí úplné informace o kraje (spolu)vlastněných společnostech, v případě obcí je situace ještě horší.

- informací o jejich hospodaření, přijatých dotacích, složení správních a dozorčích rad
- ❖ vytvoření vhodné platformy poskytující **informace o občanských aktivitách** jako nástroje podpory občanských a komunitních projektů

ZNALOSTI Z OBLASTI KORUPCE

vzdělávání zástupců místních a regionálních samospráv

DOPORUČENÍ

Zastupitelé i úředníci vnímají míru obecného protikorupčního vzdělávání i specifických školení za nedostatečnou. Aspekt rivality mezi oběma skupinami navíc často vede ke skepsi ze strany úředníků vůči dostatečné profesní způsobilosti zastupitelů.

- ❖ prohlubování **protikorupčních i specifických znalostí** zastupitelů i úředníků, podpora dialogu a spolupráce tak, aby měly obě skupiny přehled a znalosti o právech a povinnostech obou skupin
- ❖ prohlubování **vzdělávání v oblasti veřejných zakázek**, kde se často projevuje nedostatek odborných zkušeností a nízká kvalifikovanost
- ❖ podpora **whistleblowerských mechanismů** a vyškolení zaměstnanců se zaměřením na praktické řešení korupčních situací